

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. An, & quæ gratia, ad cognoscendas veritates supernaturales, seu
ad assentiendum mysteriis fidei, necessaria sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

nulla sit ignorantia, est tamen nescientia respectu aliquorum, ut docet Dionysius cap. 7. celestis hierarc. ita etiam in homine nato in statu iustitiæ originalis, fuisset nescientia aliquarum veritatum naturalium, quæ ad ejus statum non pertinerent: habuisset tamen scientiam omnium quæ debebat scire, seu quæ ad ipsius statum pertinebant. Et de hac solum loquitur S. Thomas qu. 18. de verit. art. 7. in corp. cum dicit: *Non oportuit filios Adæ mox natos omnium scientiam habuisse, sed ad eam tempore proficientes pervenissent*: non verò de scientia rerum omnium naturalium absolute: hæc enim, cum ex parte objecti sit ferè infinita, sensuum & naturalis discursus ministerio non potest perfecte acquiri, sed solum à Deo per specierum infusionem haberi; quo pacto Adamo in primo instanti creationis collata fuit. Ex quo

75. Inferes quintò, quod gratia desiderata ad totam naturalium veritatum collectionem attingendam, non est, nec dici debet supernaturalis quoad substantiam, bene tamen quoad modum.

Prima pars patet: Primò, quia collectio veritatum ordinis naturæ, non est supernaturalis quoad substantiam: Ergo ut cognoscatur, non requirit ex parte principij cognoscentis gratiam entitativè supernaturalem; nam omne id quod exigit pro principio formam supernaturalem, est entitativè supernaturale. Secundò, quia per hoc quod Deus infundat homini species omnium rerum naturalium, fit potens ad illarum cognitionem: At species sic infusæ, non sunt supernaturales quoad substantiam, ut pote ejusdem rationis cum speciebus acquisitis à nobis; unde D. Thomas 1. p. quest. 94. art. 3. ad 1. dicit quod *Primus homo habuit scientiam omnium per species à Deo infusas, nec tamen scientia illa fuit alterius rationis à scientia nostra, sicut nec oculi, quos cæco nato Christus dedit, fuerunt alterius rationis ab oculis quos natura produxit*: Ergo gratia desiderata ad totam veritatum naturalium collectionem attingendam, non debet dici supernaturalis quoad substantiam.

Secunda etiam pars non minùs est evidens: Id enim dicitur supernaturale quoad modum, cujus entitas non transcendit ordinem naturæ, modus tamen quo habetur, illius facultatem excedit, unde visus cæco nato restitutus à Christo, fuit supernaturalis quoad modum quo habitus est: At gratia desiderata ad totam naturalium veritatum collectionem attingendam, non excedit quoad entitatem facultatem humanæ naturæ, ut jam ostendimus, excedit tamen illius facultatem quoad modum quo habetur, cum species ad hoc requisitæ debeant à Deo infundi, & non possint nisi longissimo tempore, sensuum ministerio acquiri, atque ab intellectu agente à phantasmatibus abstrahi & depurari: Ergo talis gratia supernaturalis quoad modum dici debet.

ARTICVLVS II.

An, & quæ gratia, ad cognoscendas veritates supernaturales, seu ad assentiendum mysteriis fidei, necessaria sit?

Icèt hujus difficultatis resolutio directè pertineat ad Tractatum de fide, tamen quia D. Thomas hic art. 1. de illa agit, asserens ad cognoscendas veritates supernaturales indigere hominem

A illustratione gratiæ, ideò ab aliquibus hic pertractatur, & nos breviter illam attingemus. Unde sit

§. I.

Quibusdam premissis difficultas resolvitur.

Suppono primò, veritatem aliquam tripliciter dici posse supernaturalem: Primò ex parte objecti tantum, non verò ex parte rationis sub qua attingitur, ut contingit quando hæreticus fide humanâ, vel suâ voluntate, alicui veritati supernaturali, v. g. mysterio Trinitatis, vel Incarnationis, præbet assensum; licet enim tunc objectum hujus veritatis sit supernaturale, motivum tamen, seu ratio formalis sub qua illi assentitur, est purè naturalis, quia non ei assentimur propter motivum divinæ revelationis (alias omnia alia mysteria à Deo revelata similiter crederet) sed propter aliquod aliud motivum, seu rationem humanam, cui potest subesse falsum. Secundò veritas aliqua potest esse supernaturalis solum ex parte rationis sub qua, seu motivi assentiendi, non verò ex parte objecti crediti, ut quando aliquid naturale creditur ex divina revelatione, v. g. dum credimus Abraham habuisse duos filios, hoc enim naturale est, sed attingitur per lumen divinæ revelationis in Scriptura contentæ. Tertiò potest contingere ut veritas sit supernaturalis utroque modo, ita ut objectum cognitum, & ratio sub qua cognoscitur & creditur, supernaturalia sint, ut dum credimus Deum esse trinum & unum.

Suppono secundò, ad veritates supernaturales cognoscendas duo requiri, unum ex parte objecti, scilicet quod proponatur seu reveletur; alterum ex parte intellectus, nimirum assensum circa tales veritates: unde ex parte utriusque potest esse difficultas, an scilicet requiratur gratia supernaturalis tam ad proponendum objectum, quàm ad assentiendum rebus fidei. Verùm quia de primo nunquam fuit disceptatio in Ecclesia (Pelagius enim gratiam illam externam, se tenentem ex parte objecti, non negavit in secundo statu suæ hæresis, sed tantum internam, seu lumen se tenens ex parte potentie, ab externa revelatione distinctum, ut in Tractatu de hæresi Pelagiana ostensum est) ideò de altero tantum hic agemus, & an requiratur gratia aliqua interna, tam ex parte intellectus quàm ex parte voluntatis, ad assentiendum mysteriis fidei, breviter hic discutimus.

Dico ergo primò: Et si veritas sit supernaturalis ex parte objecti cogniti, si tamen ratio sub qua, seu motivum assentiendi, sit naturale, potest viribus naturæ attingi. Unde hæretici fide humanâ & naturali assentiuntur quibusdam mysteriis supernaturalibus in Scriptura revelatis, quia ea non attingunt sub lumine divinæ revelationis, sed sub aliquo motivo naturali, quo ad credendum moventur, eaque credunt, quia proprio suo iudicio putant hæc & non alia sibi esse credenda; & licet aliquando ea credant firmissimè, non tamen firmitate ortâ ex certitudine fidei, sed ex pertinacia superbiæ.

Pater hæc conclusio: Objectum enim supernaturale, prout subest rationi sub qua naturali, non est formaliter supernaturale, sed duntaxat materialiter, cum objectum constituatur formaliter in esse objecti, per rationem formalem sub qua attingitur, & cui subijcitur: Ergo supposita ejus revelatione, seu manifestatione, potest viribus naturæ attingi. Unde hæretici fide humanâ & naturali assentiuntur quibusdam mysteriis supernaturalibus in Scriptura revelatis, quia ea non attingunt sub lumine divinæ revelationis, sed sub aliquo motivo naturali, quo ad credendum moventur, eaque credunt, quia proprio suo iudicio putant hæc & non alia sibi esse credenda; & licet aliquando ea credant firmissimè, non tamen firmitate ortâ ex certitudine fidei, sed ex pertinacia superbiæ.

79. Dico secundò: ad assentiendum veritatibus supernaturalibus, siue illæ sint supernaturales simul ex parte objecti & rationis sub qua, siue tantum ex parte rationis sub qua, seu motivi, gratia interna requiritur.

Hæc conclusio est certa de fide, & definita in pluribus Conciliis contra Pelagium, qui in primo & secundo statu suæ hæresis negavit gratiam interiorem esse necessariam ad credendum, existimans ad hoc sufficere gratiam externam, nimirum prædicationem Evangelij. In quo errore fateretur Augustinus lib. de prædest. Sanctorum cap. 3. se fuisse ante Pontificatum, putans fidem, quæ in Deum creditur, non esse donum Dei, sed esse in nobis à nobis, & per illam nos impetrare Dei dona, quibus temperanter, piè, & iustè vivamus in hoc sæculo; illumque ibidem, & capite præcedenti, variis Scripturæ testimoniis refellit, præsertim ex illo Apostoli ad Philip. 1. *Vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed etiam ut pro illo patiamini*, & ex illo ad Ephes. 2. *Gratiâ estis salvati per fidem, & hoc non ex vobis, Dei enim donum est*. Addit etiam illud 1. ad Corinth. 4. *Quid habes quod non accepisti: si autem accepisti, quid gloriaris quasi non accepisti?* eoque præcipuè testimonio dicit se fuisse convictum, ac per motum ad retractandum quod ante Pontificatum docuerat. Item urget Pelagianos ex verbis ejusdem Apostoli immediatè præcedentibus: *Quis te discernit? Si enim (inquit) fides esset in nobis ex nobis, quilibet fidelis dicere posset, fides mea, quam non ex gratia sed ex me ipso habeo, me discernit*. Urget etiam eos ex illo 2. ad Corinth. 3. *Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis*. Minus enim est cogitare quàm credere, nam credere est cogitare cum assensu: si ergo non possumus ex nobis cogitare veritates supernaturales, multò minus eas possumus credere. Denique idem S. Doctor lib. de bono persever. cap. 19. in ejusdem veritatis confirmationem profert egregia Cypriani, Ambrosij, & Gregorij Nazianzeni testimonia, quæ brevitatibus causâ prætermittitur.

Favet etiam manifesta ratio: Assensus enim fidei quo prædictis veritatibus assentimur, est supernaturalis, cum illas sub motivo, seu ratione formali sub qua supernaturali, nempe lumine divinæ revelationis, attingat: Ergo est improporcionatus viribus naturalibus intellectus, subindeque indiget elevatione ad illum eliciendum.

80. Confirmatur: Fides est primum nostræ justificationis initium, fundamentum, & radix, primæque dispositio ad gratiam justificantem; ut declarat Sacra Synodus Tridentina sess. 6. cap. 6. At dispositio est ejusdem ordinis cum forma ad quam præparat & disponit subiectum: Ergo cum gratia quæ iustificatur sit supernaturalis, fides etiam in supernaturali ordine debet constitui, ac proinde vires naturales excedere.

81. Dico tertio: ad credendum ex motivo supernaturali, non solum requiritur auxilium naturale in intellectu, sed etiam in voluntate. Est contra Semipelagianos, qui licet cum Ecclesia Catholica faterentur, nos non posse credere mysteria revelata sine gratia, contendebant tamen initium fidei esse à nobis, scilicet piam affectionem ad credendum, seu quendam credulitatis affectum. Qui error proscibitur à Concilio Arausicano can. 5. his verbis: *Si quis sicut augmentum, ita etiam initium fidei, ipsumque credulitatis affectum, non per gratia donum, sed naturaliter nobis*

A *in esse dicit, Apostolicis dogmatibus adversarium probatur, &c.* Illum etiam S. Augustinus locis conclusionem primâ citatis impugnat illis Scripturæ testimoniis, quæ ibi retulimus. Quibus adjungi potest id quod dicitur Actuum 16. de quadam Lidia purpuraria, nimirum Deum aperuisse ei cor, ut intenderet & crederet his quæ dicebantur à Paulo: nam ibi per cor significatur voluntas, quæ prius à Deo tangi & immutari debet per auxilium gratiæ, quàm intellectus præbeat assensum veritatibus revelatis. Quod ut magis pateat:

Sciendum est ex Tractatu de fide, veritates *Disp. 6. art. 2.* supernaturales in hoc differre à naturalibus, quod illæ habent evidentiam vel ex seipsis, vel ex medio per quod illuminantur; ratione cujus evidentia convincunt intellectum, & ab eo quasi extorquent consensum, absque eo quod sit necessarium eum à voluntate ad talem assensum applicari, saltem applicatione liberâ: illæ verò nullam habent evidentiam, ratione cujus earum certitudo penetrari possit ab intellectu; subindeque quantumcumque proponantur, non convincunt intellectum, nec ipsum trahunt ad præbendum consensum, sed necessarium est, ut à voluntate specialiter applicetur ad hujusmodi assensum. Unde bellè Augustinus Tract. 36. in Joan. *Intrare quisquis in Ecclesiam potest nolens, accedere ad altare potest nolens, sed credere non potest nisi volens*. Hæc autem applicatio, pia motio, seu affectio voluntatis, communiter appellatur. Hoc supposito.

Facile sic potest suaderi conclusio. Ad credendum ex motivo supernaturali requiritur pia affectio voluntatis, quæ efficaciter moveat & determinet intellectum ad assentiendum veritatibus ipsi revelatis: Ergo etiam requiritur auxilium naturale ex parte voluntatis. Pater consequentia: quia voluntas suis viribus solis non potest movere efficaciter ad actum supernaturalem, cujusmodi est credere ex motivo supernaturali.

Confirmatur: Illa pia affectio voluntatis habet *85.* objectum supernaturale: Ergo est supernaturalis; subindeque auxilium naturale pro principio formali exposcit. Utraque consequentia patet: nam ex supernaturalitate objecti formalis, rectè colligitur supernaturalitas in actu, & ex supernaturalitate actus, supernaturalitas auxilij & principij. Antecedens probatur: Objectum volitum à pia affectione, est ipse actus fidei formaliter: Sed ille est supernaturalis: Ergo pia illa affectio habet objectum supernaturale.

Hæc ratio probat requiri auxilium gratiæ ex parte voluntatis, non solum ad actum fidei formatæ quæ est cum charitate, sed etiam ad actum fidei informis, qualis est in peccatore; cum etiam talis actus sit intrinsecè supernaturalis, utpote ex motivo supernaturali divinæ revelationis procedens. Unde quando Concilium Arausicanum canone supra citato definit, ipsum credulitatis affectum esse in nobis per gratiæ donum, non loquitur præcisè de pia affectione quæ initiat fidem, disponentem ultimò ad justificationem, sed de illa, prout quemcumque actum fidei supernaturalis initiat.

§. II.

Præcipua objectiones solvuntur.

85. Contra primam conclusionem nullum est argumentum difficile. Sed contra secundam istud objici potest. Veritates supernaturales sunt intra

objectum specificativum nostri intellectus: Ergo viribus naturæ possunt ab illo attingi. Antecedens est certum: si enim tales veritates non essent intra objectum specificativum intellectus nostri, ille quamvis auxilio supernaturali adjutus, non posset eas attingere, cum nulla potentia extra suum objectum specificativum exire possit. Consequentia verò probatur. Quæcumque potentia potest viribus propriis attingere quicquid est intra suum objectum specificativum: Ergo si veritates supernaturales, & nostræ fidei mysteria, intra objectum specificativum nostri intellectus contineantur, viribus naturæ poterunt ab eo attingi.

86. Respondeo distinguendo Antecedens: sunt intra objectum specificativum, proportionatum, nego Antecedens: improporionatum, concedo Antecedens; & nego Consequentiam. Ad cujus probationem eodem modo distinguendum est Antecedens: Quæcumque potentia potest viribus propriis attingere quicquid est intra suum objectum specificativum, proportionatum, concedo: improporionatum, nego.

87. Explicatur solutio hoc exemplo. Licet lux Solis contineatur intra objectum specificativum visus, quod est corpus lucidum vel coloratum; quia tamen ob nimium ejus splendorem non est intra objectum proportionatum oculi corporei, ab eo videri nequit, nisi virtute aliquâ speciali & extraordinariâ roboretur. Ita similiter, quamvis veritates supernaturales & mysteria fidei sint intra objectum essentialiter & specificativum nostri intellectus, quod est ens ut abstrahit à naturali & supernaturali, à creato & increato, à spirituali & corporeo; quia tamen non continentur intra ipsius objectum proportionatum & connaturale (quod pro hoc statu est ens intelligibile per conversionem ad phantasmata, & per species à sensibus acceptas) non possunt viribus naturæ ab ea attingi, sed debent prius proportionari, medio lumine elevante potentiam, & collocante eam in eodem ordine supernaturali.

88. Contra tertiam conclusionem objicitur: Si ad credendum requiratur auxilium supernaturale ex parte voluntatis, sicut requiritur ex parte intellectus, sequitur quod sicut in intellectu, præter auxilium actuale, ponitur habitus supernaturalis fidei, quo inclinatur permanenter ad credendum; ita sit ponendus aliquis habitus supernaturalis in voluntate, quo illa pariter permanenter inclinatur ad impetrandum actum fidei: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud. Major videtur vera; cum eadem sit ratio de habitu, ac de auxilio, & de voluntate ac de intellectu. Minor verò suadetur: Talis habitus supernaturalis in voluntate receptus, nec erit virtus theologica (cum virtutes theologice sint, tantum tres, nimirum fides, spes, & charitas) nec moralis; quia virtutes morales infusæ amittuntur per peccatum mortale cum ipsa gratia à qua emanant; si verò talis habitus daretur in voluntate, ille in peccatore remaneret, sicut fides, cum peccator actum fidei informis elicere possit: Ergo &c.

89. Respondeo primò negando sequelam Majoris: sicut enim in naturalibus ad opera artis efficienda ponitur habitus in solo intellectu, non autem in voluntate, quamvis ipse & instrumenta debeant à voluntate moveri: ita ad assentiendum mysteriis revelatis non est ponendus habitus in voluntate, sed in solo intellectu, licet intellectus assensum fidei non eliciat, nisi applicatus à voluntate; sed sufficit quod voluntas ad hanc ap-

A plicationem per actuale auxilium eleveatur. Ratio verò disparitatis inter intellectum & voluntatem, quantum ad actum fidei, est, quia intellectus est elicitivus immediatè actus fidei, & ideo in eo est formalis & immediata difficultas; voluntas verò mediatè solum & applicativè ad illum concurrat.

90. Respondeo secundò, datâ sequelâ Majoris, negando Minorem. Ad cujus probationem dicendum est, talem habitum in voluntate receptum, nec esse propriè virtutem moralem, nec theologicam, sed reductivè pertinere ad virtutem theologicam, scilicet ad fidem, ut via & dispositio ad illam. Utraque solutio probabilis est: quæ verò sit probabilior, & doctrinæ D. Thomæ conformior, dicemus in Tractatu de fide, ad quem hujus difficultatis solutio pertinet.

91. Objicitur insuper contra eandem conclusionem: Potest aliquis velle credere propter vanam gloriam: Sed talis volitio non potest esse ex auxilio speciali, cum sit peccatum & Deus specialiter ad actum peccati concurrat: Ergo non est necessarium speciale auxilium ad piam affectionem, sive initium credendi. Minor videtur certa: Major etiam communiter recipitur, & est D. Thomæ 2. 2. qu. 47. art. 13. ad 2. ubi dicit actum fidei non postulare ex se conformitatem ad appetitum rectum: unde sicut character sacerdotalis ex propria ratione ordinat ad verè consecrandum, non autem ad bene; ita fides ordinat essentialiter ad Deum in ratione veri, non autem in ratione boni & ultimi finis.

92. Respondeo concessa Majori, distinguendo Minorem: talis volitio non potest esse ex auxilio speciali, quatenus est moraliter mala, concedo Minorem: prout est in ordine physico, nego Minorem, & Consequentiam. Sequitur ergo cum Sacerdos vult consecrare propter vanam gloriam, vel propter sortilegium, intentio illa, ut consecrativa, & productiva corporis Christi sub speciebus, est à Deo, speciali auxilio concurrente; ut autem est intentio vanæ gloriæ, aut sortilegij, non est à Deo, sed à prava voluntate: ita pariter dum quis vult elicere actum fidei ob vanam gloriam, quamvis talis volitio in esse mali moralis in solam voluntatē reducat; si tamen consideretur in esse physico, procedit ab auxilio supernaturali, quia sub hac ratione respicit objectum supernaturale, quæ tale, scilicet assensum fidei terminatum ad divinas veritates, sub ratione formalis divinæ revelationis.

§. III.

Corollarium notatu dignum.

93. EX dictis inferes contra Durandum, Cajetanum, Molinam, auxilium gratiæ, quod diximus requiri ad assentiendum veritatibus revelatis, non esse necessarium solum propter aliquem modum ipsius assensus, sed propter ejus substantiam & entitatem; ita ut cum solo concursu generali non possit homo elicere alium assensum, qui sit similis & ejusdem speciei cum isto, quantum ad substantiam.

94. Probatur breviter: Assensus de quo loquimur est quoad substantiam & entitatem supernaturalis: Ergo non potest produci, etiam quoad substantiam, cum solo concursu generali, sed ad eum requiritur auxilium supernaturale. Consequentia patet ex suprà dictis: nam actus supernaturalis excedit vires naturales. Antecedens probatur: Actus cujus primum & formale specificativum est supernaturale, quoad substantiam & entitatem supernaturalis

supernaturalis est: Sed primum & formale specificativum assensus fidei est supernaturale: Ergo talis assensus est quoad substantiam & entitatem supernaturalis. Major pater: nam si primum & formale specificativum actus fidei sit supernaturale, ejus species & essentia supernaturalis erit: Ergo & ejus entitas & substantia; cum nihil magis pertineat ad entitatem & substantiam cujuscumque rei, quam ejus species & essentia. Minor vero suadetur: Assensus fidei non terminatur ad veritates supernaturales quomodocumque, sed terminatur ad eas sub ratione formali divine revelationis; adeo ut quamvis sint alia motiva quæ inducere possunt ad credendum, illa tamen debeat intellectus transcendere, & illis non inniti, sed soli authoritati Dei revelantis: At divina revelatio est quid supernaturale: Ergo primum & formale specificativum assensus fidei, est supernaturale.

95. Dices: Actus fidei, cum sit vitalis, dicit ordinem ad potentiam vitalem à qua elicatur, nempe ad intellectum, & ab eo specificatur: Sed intellectus est potentia naturalis: Ergo actus fidei, quoad speciem, subindeque quoad entitatem & substantiam, naturalis est, & solum supernaturalis quantum ad modum quemdam accidentalem, & quatenus per modum dispositionis ad formam & finem supernaturalem ordinatur. Unde Concilium Arausicanum can. 6. & Tridentinum sess. 6. can. 3. non definiunt absolute necessarium esse auxilium gratiæ ad credendum, sed Arausicanum addit, *sicut oportet*; & Tridentinum; *sicut oportet, ut justificationis gratia conferatur.*

96. Respondeo actum fidei, ut vitalem, dicere ordinem ad potentiam vitalem, non nudè sumptam, sed ut elevatam per habitum fidei, vel auxilium speciale, quæ sunt ratio proxima agendi, intellectus vero est principium duntaxat radicale & remotum: unde cum habitus fidei, & auxilium speciale, sint supernaturalia quantum ad substantiam, actus fidei ab illis immediatè procedens, est quoque supernaturalis quantum ad substantiam, & non solum quantum ad modum. Ad illud vero quod ex Arausicano & Tridentino subditur, dicendum est, illa Concilia verba prædicta in suis definitionibus apposuisse, quia solum definire contra Pelagianos voluerunt, necessariam esse gratiam ad credendum sicut oportet ad justificationem & salutem; & non curarunt quæstionem illam Theologicam, de qua agimus, determinare, an scilicet assensus fidei sit supernaturalis quoad substantiam, vel solum quantum ad modum, sed id reliquere Theologis disputandum.

97. Addunt aliqui, prædicta Concilia ita loqui, & addere verba illa, *sicut oportet*, ut indicent, posse quidem hominem per solas naturæ vires assentiri veritatibus fidei sibi exterius propositis, assensu quodam opinativo, ita ut ratio, propter quam illis assentitur, non sit divina revelatio, sed motivum aliquod probabile, ut in hæreticis contingere cernimus; non tamen assensu certo & infallibili, authoritati, & veracitati Dei revelantis innixo, qualis requiritur ad justificationem.

ARTICVLVS III.

An homo in statu naturæ lapsæ, possit sine gratia aliquod bonum morale naturalis ordinis velle, & facere?

Q Væstio procedit de triplici gratia: nimirum de gratia justificante, ad quam pertinet charitas; de gratia fidei, & de gratia actuali, seu auxiliante; juxta triplicem sententiam, quæ in hujus dubij resolutione circumfertur. Prima est Michaëlis Baij, existimantis ad omne bonum morale requiri gratiam habitualement, & imperium charitatis; subindeque omnia opera quæ homo peccator elicit, esse peccata. Unde 34. ex propositionibus ejus à Pio V. & Gregorio XIII. proscriptis, sic habet: *Omne quod agit peccator, vel servus peccati, peccatum est.* Et 39. *In omnibus suis actibus peccator servit dominanti cupiditati.*

Secunda est Janseij, asserentis ad omne opus moraliter bonum, gratiam fidei esse necessariam; ex quo infert, omnia opera infidelium esse peccata, & omnes eorum virtutes, vitia. Unde lib. 3. de statu naturæ lapsæ cap. 14. ait: *Indubitatum esse in doctrina Christi & Ecclesiæ, nullum opus bonum, nequidem moraliter, ab humano arbitrio posse fieri, nisi per gratiam, non quamlibet, sed fidei, liberetur: ut proinde ante fidem non sit ei liberum à peccato, dum hic & nunc agere meditatur, abstinere; sed quocumque se verterit, quadam humanis viribus insolubili peccandi necessitate teneatur.* Et capiti 17. ejusdem libri hunc titulum præfigit: *Nuga, delirium, insania, impietas, contraria Christianorum sensui, scripturis, & fidei, quod infidelium sit ulla vera virtus, vel opera sine peccato, juxta Augustinum & Concilium Arausicanum.*

Tertia sententia, licet ad actus moraliter bonos influxum charitatis aut fidei non requirat, docet tamen ad bene operandum moraliter necessariam esse gratiam quandam actualem & auxiliantem. Hanc olim tenuit Gregorius de Arimino in 2. dist. 28. quem sequitur Vazquez hic disp. 189. licet iste diverso ducatur motivo: Gregorius enim necessitatem gratiæ auxiliantis ad opus morale probat ex defectu potentiæ, unde illam exigere debet, ut det posse expeditum. Vazquez autem non ex defectu potentiæ, sed ratione indifferentiæ liberi arbitrij ad bonum vel ad malum, ejusdem gratiæ necessitatem astruit; quare illam exigit, non ut det posse, sed actu agere; eamque consistere docet in quadam cogitatione honesta & congrua, hoc est attemperata genio, complexionem, seu temperamento hominis; vel à Deo immixta in circumstantiis illis & occasionibus, in quibus prævidit ab æterno suâ scientiâ mediâ liberum arbitrium, per eam excitatum, ipsi consensurum. Eandem sententiam, ut probabiliorē, amplectitur illustrissimus Dominus Abelly, Episcopus Ruthenensis, in sua medulla Theologica, Tract. de gratia, sect. 6. conclus. 2.

§. I.

Error Michaëlis Baij proscribitur.

D Ico primò: Absurdum est dicere, nullum opus morale, seu honestum, fieri posse sine gratia sanctificante, ita ut quæcumque sunt à peccatoribus ante adeptam justificationem, sint peccata.

